

Національно-патріотичне виховання студентської молоді під час воєнного конфлікту

Сьогодні перед викладачами, окрім викладання, стоїть ще й завдання розвитку критичного мислення студентської молоді, медіаграмотності, а також виховання патріота своєї країни-Батьківщини.

За всіх часів патріотизм вважається найціннішою якістю кожної людини. Стародавній філософ Цицерон повчав: «Нам дорогі батьки, дорогі діти, близькі родичі, але всі уявлення про любов до них поєднані в одному слові – Вітчизна» [1, с. 16]. Чітка ідеологічна спрямованість та патріотизм населення завжди були і залишаються ознаками могутності держави, саме за цими поняттями визначається її імідж. Тому послідовний і цілеспрямований рух нашої країни щодо правильного виховання суспільства вимагає особливої і першочергової уваги.

Патріотизм це не просто абстрактна любов до рідної землі, а передусім – реальне служіння інтересам народу. Під Батьківщиною розуміється все: і держава, і уряд, і лад, і громадський устрій. «Патріотами не народжуються – ними стають», – говорив перший командувач аеромобільних військ ЗС України, людина, що виконувала «інтернаціональний обов'язок в Афганістані Віталій Раєвський» [1, с. 16].

В умовах сьогодення виникає необхідність переосмислення і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

М. М. Хрик виокремлює такі ключові аспекти патріотичного виховання в умовах закладу освіти:

- необхідно виокремити як один з найголовніших напрямів виховної роботи, національно-патріотичне виховання – справу, що

за своїм значенням є стратегічним завданням. Не менш важливим є повсякденне виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів – Герба, Прапора, Гімну;

- необхідно виховувати в учнівської молоді національну самосвідомість, налаштованість на осмислення моральних та культурних цінностей, історії, систему вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, волею, усвідомленням відповідальності;

- системно здійснювати виховання в учнів громадянської позиції; вивчення та популяризацію історії українського козацтва, збереження і пропаганду історико-культурної спадщини українського народу; поліпшення військово-патріотичного виховання молоді, формування готовності до захисту Батьківщини;

- важливим аспектом формування національно самосвідомої особистості є виховання поваги та любові до державної мови. Володіння українською мовою та послуговування нею повинно стати пріоритетними у виховній роботі з дітьми. Мовне середовище повинно впливати на формування учня-громадянина, патріота України;

- формувати моральні якості особистості, культуру поведінки, виховувати бережливе ставлення до природи, розвивати мотивацію до праці [5, с. 238].

«Освіта – це зброя, яку ми можемо використовувати, та яку можуть використовувати проти нас». На думку Юлії Лапутіної, безпека людини і безпека країни залежить від кожного громадянина й, особливо, від освітян. «Смислова війна – це вид когнітивної зброї та складова сучасної гібридної війни, яка спрямована на віртуальний простір, а об'єктами впливу виступають світоглядні переконання. Це дуже актуально для вчителів, бо світоглядні переконання формуються саме з дитинства», – відзначила генеральна директорка Директорату комунікації та інформаційної політики Міністерства з питань реінтеграції. На її переконання, для того, щоб бути більш ефективними в інформаційній війні потрібні спеціальні тренінги

для освітян з формування критичного мислення. «Бо зараз ми можемо тільки декларувати, що все погано. Ми не мислимо достатньо критично, тому на нас впливає токсичний контент. А для того, щоб ми вижили, нам потрібно озброїтись необхідними знаннями та навичками», – підсумувала директорка [6, с. 13].

Ще одним аспектом національно-патріотичного виховання є медіаграмотність особистості. Вона передбачає:

- передбачає вміння людини користуватися інформаційно-комунікаційною технікою;
- виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- успішно здобувати необхідні знання;
- свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа;
- відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто несправжньої реальності, сконструйованої медіаджерелами;
- осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують та ін.[4, с. 408].

Навчальні заняття сучасного викладача мають відрізнятися креативністю, високою комунікативною складовою та практичною спрямованістю. Одним із найважливіших елементів навчання здобувачів освіти є заняття проблемного характеру, які передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола питань дискусійного характеру, серед переліку яких можна використовувати медіа-елементи. Подібний освітній елемент сприяє формуванню у студентів принципів критичного мислення. Протягом міні-лекцій (до 15 хв.) можна стисло презентувати елементи медіаграмотності. Під час таких лекцій інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання. Практичні заняття, круглі столи, воркшопи передбачають обмін думками, розвивають критичне мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати ідеї й висловлювати їх. Використання інтерактивних технологій, наприклад, кейс-методу, дозволяє

здобувачам освіти оволодіти практичними навичками з використанням реального матеріалу (або максимально наближеного до реальності). Крім того, робота в малих групах сприяє формуванню компетентності комунікації, автономності та відповідальності [2, с. 214].

Упродовж років незалежності в Україні молодіжна політика стала складовою державної політики та являє собою цілісну систему заходів, спрямованих на створення необхідних умов для свідомого вибору молодими людьми свого життєвого шляху. З цією метою в державі створюється ряд важливих документів, рекомендацій, які допомагають нам зорієнтуватись у пріоритетних напрямках роботи з сучасною молоддю. Одним з таких документів є Національна молодіжна стратегія, яка визначає основні наші завдання – створення безпечних умов, охорона і зміцнення здоров'я студентів, їх здатність соціалізуватися, відбутися як професіонали, як молоді люди, яким завтра відтворювати Україну [3].

Можемо стверджувати, що кожен з цих напрямків реалізовується у нашому закладі вищої освіти. Це ми можемо побачити перш за все в тому, як організоване освітнє середовище – дотримання усіх вимог безпечності, формування навичок здорового способу життя, посилення життєстійкості здобувачів освіти. Також проводяться заходи, спрямовані на покращення знань з питань охорони життєдіяльності та пожежної безпеки, правильного поводження під час війни

Спроможність та інтегрованість наших студентів проявляється в декількох напрямках:

1) значна частина здобувачів освіти та викладачів, з початком війни, почали займатися волонтерством: плетіння маскувальних сіток, проведення заходів для переселенців дітей та дорослих, які проживають в гуртожитку, психологічна підтримка. Також впродовж цього періоду організовувались та проводяться благодійні концерти, ярмарки та акції для збору коштів для збройних сил України. Це сприяє залучення молоді до участі у

суспільному житті, підвищення їх самостійності, формування громадянських компетентностей;

2) створені усі умови для свідомого вибору професійної діяльності через практику;

3) наукова робота. Цей напрям передбачає участь у наукових заходах не тільки в закладі освіти, а й поза його межами. Тому, наші студенти є активними учасниками усіх заходів, які проводяться в коледжі: конференції, лекторії, семінари, практикуми, тренінги, гостьові лекції, заходи національно-патріотичного спрямування та ін.

Крім вищезазначеного, згідно з Указом Президента України від 16.03.2022 р. № 143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України» в закладі освіти щоденно о 9.00 годині оголошується загальнонаціональна хвилина мовчання. У цей час усі працівники і здобувачі освіти вшановують пам'ять Героїв, які загинули під час війни російських загарбників проти України.

Таким чином, національно-патріотичне виховання – це важливий елемент в освітньому процесі кожного закладу освіти. Він реалізовується під час викладання освітніх компонентів та наукової роботи, що сприяє розвитку свідомої, критичної мислячої, медіаграмотної особистості.

Список використаних джерел:

1. Василенко С. М. Система патріотичного виховання та її місце в державотворенні сучасної незалежної України. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць*. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015. № 2(49), травень 2015. С. 14–19

2. Казимір В. А. Медіаграмотність як один із засобів протидії інформаційній війні. *Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку*: зб. ст. Сьомої міжн. наук.-метод. конф. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. С. 310–315.

3. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

4. Фадєєва О. Ю. Медіаграмотність, як невід’ємна частина національно-патріотичного виховання учнів з ОПП. *Досягнення та виклики національно-патріотичного виховання в регіоні*: матер. VIII обласної науково-практичної конференції (Київ, 10 листоп. 2022 р.). Київ: Донецький ОБЛППО, 2022. С. 407–412.

5. Хрик М. М. Практичні аспекти національно-патріотичного виховання підлітків в умовах війни. *Розвиток науки та техніки: виклики сучасності*: зб. тез доп. СХVII Міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (23 січ. 2023 р.). Вінниця. 2023. С. 235–243..

6. Чадюк О., Андрєєва Є. Виклики для викладачів в умовах воєнного стану. *Професія освіта*. 2022. № 4(97). С. 12–14.

Світлана Савчук

Стан формування громадянської компетентності у студентів КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Свій виступ я хотіла б розпочати зі слів першого президента України Михайла Грушевського: «Я вважаю, що та стадія українського життя, в яку ми увійшли, вимагає високого морального настрою, спартанського почуття обов’язку, певного аскетизму і навіть героїзму від українського народу... Хто хоче бути гідним громадянином, той мусить видобути із себе ці моральні сили». Ці слова звучать зараз, як ніколи актуально.

У всякій дії необхідно бачити результат. У громадянському вихованні таким результатом є достатньо сформована громадянська компетентність, позиція особистості, що виявляється у соціально-комунікативній, громадсько-корисній та суспільно-політичній активності, а також в активності, спрямованій на самопізнання, самооцінку, самовдосконалення.